

Si las redes sociales suenan... ¿bulos llevan?

Els rius han sigut una metàfora recurrent al llarg del temps per parlar de diversos temes. En les següents línies, espero que em permetis reutilitzar el concepte fluvial per parlar de les xarxes socials. Quan algú escriu un missatge a qualsevol plataforma pot començar com una petita gota al cim d'un turó, però amb més o menys recorregut, a aquesta petita gota se li poden sumar més i transformar-se en riu d'informació i opinió que acaba desembocant al mar de l'ideari col·lectiu. Però com podíem comprovar amb el riu Besòs, els rius es poden veure greument afectats per l'abocament de residus, en el nostre cas "bulos" i "fake news". Aleshores, com podem aconseguir que el riu d'informació sigui veraç, net i transparent?

Abans de proposar solucions, cal analitzar quin és el problema. El terme "fake news", o notícies falses fa referència a com algú difon deliberadament informació falsa o incompleta i vol fer-la passar per certa amb l'objectiu de crear una percepció distorsionada de la realitat. Si bé és cert que aquesta mena d'abocaments porten dècades contaminant la informació que rebem, actualment amb el cabal de continguts que ens arriben via xarxes socials han aparegut noves substàncies més perilloses i en més quantitat, que amb crisis com la del covid-19 amenacen més del que sembla el nostre ecosistema de convivència.

Ara que hem identificat la substància perillosa, hauríem de fer alguna cosa. Això mateix és el que pretén la Unió Europea, els Governos estatals i els regionals. De fet cal recordar que la Constitució Espanyola recull a l'article 20.1 d) el dret a "comunicar o rebre informació veraç", a més com a dret fonamental. No obstant, cal recordar també que els drets fonamentals s'han de protegir i respectar també per les institucions, però aquestes estan dotades d'unes potestats que si no es limitessin podrien suposar un veritable perill. I aquesta idea s'entrellaça amb un dels aspectes més rellevants d'un sistema democràtic:

al propi article 20.1 de la Constitució, al seu apartat a) reconeix com a fonamental el dret a “expressar i difondre lliurement els pensaments, idees i opinions mitjançant la paraula, l’escrit o qualsevol altre mitjà de reproducció”. Per suposat, això ha de ser així sempre que no suposi la vulneració d’altres drets fonamentals com la no discriminació o la intimitat personal.

Després de l’incís constitucional, sorgeix una pregunta pertinent i òbvia abans d’etiquetar una substància com a “fake new”: Quina és la línia que separa el que és una notícia legítima amb una notícia deliberadament falsa? La resposta per qualsevol demòcrata hauria de ser clara i contundent: la primera es fa sempre per aportar més gotes d’aigua al nostre riu, mentre que la segona busca per contra enverinar-lo. Com a progressistes, la resposta hauria de ser la mateixa, perquè tot i que no coincidim amb la línia ideològica d’un mitjà de comunicació o la notícia no ens agradi, hem de defensar la llibertat de premsa com un pilar fonamental d’un debat polític sa i d’un pensament obert i receptiu. No gens menys, quan la pregunta es formula a qui des del poder vol crear divisió o silenciar les opinions discrepants, la riquesa de la llibertat d’expressió passa a etiquetar-se com la pobresa d’una notícia falsa, que cal combatre i silenciar juntament amb les bases de la democràcia.

És per aquesta raó que com a progressistes crec que hem de ser plenament conscients de la diferenciació entre notícia falsa i notícia vertadera, per molt incòmode que pugui ser el seu contingut. Hem de demanar als poders públics (i a les pròpies xarxes socials) que trobin solucions i mecanismes eficaços per separar l’aigua i els tòxics dels nostres rius d’informació, però sempre amb garanties i mecanismes de control per a que aquest procés de filtració sigui objectiu i imparcial. També ens hem d’oposar fermament a que es construeixi una pressa de formigó impenetrable al nostre riu, perquè si no circula l’aigua de la informació, el propi riu i el nostre dret poden acabar desapareixent.

Bé, fins aquí podríem concloure que hem arribat a la desembocadura d’aquest article, perquè ja hem posat deures a les i els representants públics, però no

se'ns pot escapar que la democràcia no ho és del tot si la ciutadania no es compromet a assolir els objectius comuns amb col·laboració i accions pròpies. Per molt impol·lut que trobem el riu, sempre hi ha qui hi llença una llauna, una mocador o una ampolla de plàstic. I tampoc se'ns escapa que per moltes sancions administratives o penals que puguem imposar a l'infractor, sempre trobarem infraccions. I aquí és on entrem nosaltres en joc: si volem un riu d'informació net i ben conservat com el Besòs actual, hem de contrastar la informació, consultar fonts oficials, desmentir o denunciar les notícies falses que trobem i admetre els nostres errors si difonem alguna per error. Entre tots i totes, aconseguirem passejar per una llera que com la del Besòs farà goig!